

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 2.7.2014
COM(2014) 446 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Initiativ för grön sysselsättning:
Ta vara på den gröna ekonomins jobbpotential**

1. Inledning

I strategin Europa 2020 redovisas hur en övergång till en grön, koldioxidsnål, resurseffektiv ekonomi kan ha stor betydelse för att få smart och hållbar tillväxt för alla. Ineffektiv resursanvändning, ett ohållbart tryck på miljön, klimatförändringar samt social utestängning och ojämlikhet sätter den långsiktiga ekonomiska tillväxten i fråga, och en alternativ tillväxtmodell som går ”bortom BNP” har varit en fråga på dagordningen i många år¹.

En modell för *grön tillväxt* – som leder till en koldioxidsnål, klimattålig och resurseffektiv ekonomi – används för att beskriva en ekonomisk strukturomvandling som främst drivs på av resursknapphet, tekniska förändringar, innovation, nya marknader och nya mönster i industrins och konsumenternas efterfrågan². Priserna på resurser, råvaror och energi³ påverkar redan i dag företagets kostnadsstruktur, eftersom den globala efterfrågan på resurserna kommer att fortsätta att öka till följd av ökad konsumtion i de framväxande ekonomierna. Dagens linjära ”köp, slit, släng”-modell kommer successivt att gå över mot en mer kretsloppsriktad modell där man får ut mer värde och nytta av varje ton material, varje joule energi och varje hektar mark genom att man sparar, återbrukar och återanvänder material och där resursproduktiviteten blir avgörande för framtidens konkurrenskraft⁴.

Grön tillväxt är både en utmaning och en möjlighet för arbetsmarknaden och kompetensen, vilka i sin tur är viktiga förutsättningar för grön tillväxt. Omställningen kommer att medföra genomgripande förändringar i hela ekonomin inom en rad sektorer: fler jobb kommer att skapas, några jobb kommer att ersättas och andra jobb kommer att förändras⁵. Här krävs särskilt bättre målstyrning och samordning av arbetsmarknadsåtgärderna för att lägga grunden för grön sysselsättning, fylla kompetens- och arbetskraftsluckor och föregripa förändringar i efterfrågan på arbetskraft.

Kommissionen lade i sitt sysselsättningspaket från 2012 fram en ram för en jobbnik återhämtning, där man särskilt framhävde behovet av att vidareutveckla de arbetsmarknadspolitiska redskapen och kartlägga kompetensbehoven för att stödja övergången till en grön ekonomi och nå sysselsättningsmålen i Europa 2020⁶.

I de årliga tillväxtöversikterna 2013 och 2014 framhävdes den gröna ekonomins sysselsättningsskapande potential och behovet att ta fram strategiska ramar inom vilka arbetsmarknads- och utbildningspolitiken används aktivt till stöd för nya jobb⁷. Det finns dock bara integrerade politiska ramar där grön tillväxt och sysselsättning kombineras i ett fåtal medlemsstater, medan flertalet har en splittrad hållning⁸. Som sägs i det sjunde miljöhandlingsprogrammet är dessutom ett fullskaligt utnyttjande av den gröna ekonomins potential för tillväxt och jobb beroende av att man förbättrar miljöintegrationen och den politiska samstämmigheten, så att sektorspolitiska insatser i EU och medlemsstaterna

¹ KOM(2009) 433 slutlig, se även SWD(2013)303 final, *Progress on "GDP and beyond" actions*.

² Se bl.a. OECD (2011), *Towards green growth*; Unep (2011), *Towards a green economy*.

³ Se även meddelandena COM(2014) 15 final, *En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030* och COM(2014) 21 final, *Energipriser och kostnader i Europa*.

⁴ COM(2014)...., *Mot en kretsloppsekonomi: ett nollavfallsprogram för Europa*.

⁵ OECD (2012), *The jobs potential of a shift towards a low carbon economy*; OECD (2012), *OECD Employment Outlook 2012*, se kapitel 4 ”What green growth means for workers and labour market policies: an initial assessment”; ILO (2011), *Skills for green jobs, a global view*.

⁶ Enligt sysselsättningsriktlinje nr 7 bör medlemsstaterna främja skapande av arbetstillfällen på alla områden, däribland gröna arbetstillfällen.

⁷ COM(2013) 800 final.

⁸ Den gemensamma sysselsättningsrapporten, COM(2013) 801 final. Se även kommissionen (2013) *Promoting jobs throughout the crisis: a handbook of best practices in Europe, EEO Review*. I denna handbok redovisas nationella och regionala strategier och politiska åtgärder för att främja grön sysselsättning.

utvecklas och genomförs⁹. Plattformen för ett resurseffektivt Europa (EREP) framhävde också 2014 behovet av en övergripande strategi för grönare jobb, färdigheter och utbildning, och uppmanade EU att integrera hållbarhetsmålen, kartlägga arbetsmarknadsåtgärder för att ledsaga övergången, ta EU-medel i anspråk, stödja utbyte av god praxis, främja informationsspridning och engagemang och se till att arbetet följs upp under den europeiska ekonomiska planeringsterminen¹⁰.

Det här meddelandet går ut på att formulera en strategi för att låta arbetsmarknads- och kompetenspolitiken bidra aktivt till sysselsättning och sysselsättningsskapande i den gröna ekonomin. Här redovisas målinriktade politiska insatser och verktyg för att se till att sysselsättnings- och miljömålen samspelar med varandra och bidrar till målen för Europa 2020.

2. Mot en grön ekonomi – möjligheter och utmaningar för arbetsmarknaden

Att ekonomin blir grönare beror främst på den långsiktiga globala tendensen till knappare resurser och dyrare energi och råvaror, och tendensen förvärras av Europas tilltagande importberoende i dessa avseenden. För att möta dessa utmaningar har EU genomfört olika strategier och politiska insatser för att understödja övergången till en resurseffektiv, koldioxidsnål ekonomi och samtidigt stärka EU:s konkurrenskraft. Ett av de viktigaste initiativen är klimat- och energipaketet för 2020 med mål som ska uppnås senast 2020 i fråga om minskade utsläpp av växthusgaser, ökad användning av förnybar energi och ökad energieffektivitet. Det är allmänt vedertaget att en framgångsrik omställning till en grön, resurs- och energieffektiv ekonomi kommer att omdana arbetsmarknaderna. En god bild av följderna för arbetsmarknaden är därför en förutsättning för att kunna förutse och hantera strukturomställningarna¹¹.

En betydande mängd jobb har skapats i miljövaru- och miljötjänstesektorn (s.k. gröna jobb) även under den ekonomiska krisen. Sysselsättningen i EU ökade från 3 miljoner till 4,2 miljoner från 2002 till 2011, vilket inkluderar 20 % under recessionen¹².

Den sysselsättningskapande potentialen i förnybar energiproduktion, energieffektivitet, avfalls- och vattenhantering, luftkvalitet, återställande och bevarande av biologisk mångfald samt utveckling av grön infrastruktur är stor och inte särskilt konjunkturkänslig.

Exempelvis kan en ökning på 1 % av tillväxttakten i vattenbranschen i Europa skapa 10 000–20 000 nya jobb¹³. Turism och rekreation i Natura 2000-områden stöder direkt uppskattningsvis 8 miljoner jobb, dvs. 6 % av den totala sysselsättningen i EU¹⁴. Om man tillämpar befintlig lagstiftning om förebyggande och hantering av avfall kan man skapa över 400 000 jobb¹⁵, om kommissionens pågående översyn av avfallslagstiftningen fästs i lag kan

⁹ EUT L 354, 28.12.2013.

¹⁰

http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/documents/erep_manifesto_and_policy_recommendations_31-03-2014.pdf.

¹¹ Cambridge Econometrics, GHK och Warwick Institute for Employment Research (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour* (undersökning på uppdrag av GD Sysselsättning).

¹² Eurostats uppgifter om sektorn för miljövaror och miljötjänster.

¹³ Ecorys, Acteon (2014), *Potential for sustainable growth in the water industry sector in the EU and the marine sector – Input to the European Semester*.

¹⁴ Bio Intelligence Service (2011), *Estimating the economic value of the benefits provided by the tourism/recreation and employment supported by Natura 2000*.

¹⁵ Bio Intelligence Service (2012), *Implementing EU waste legislation for green growth*.

uppskattningsvis över 180 000 nya jobb uppstå¹⁶, samtidigt som man öppnar nya marknader, använder resurserna bättre, minskar beroendet av råvaruimport och minskar belastningen på miljön¹⁷.

Interna omställningar och omvandlingar av arbetstillfällena kommer att påverka branscher med mycket utsläpp (energi, transporter, jordbruk, och byggsektor vilka står för 33 %, 20 %, 12 % respektive 12 % av EU:s utsläpp av växthusgaser)¹⁸. Mer investeringar i isolering och energieffektivitet torde leda till fler byggjobb, där över fyra miljoner arbetstagare behöver kompetensutvecklas¹⁹. Arbetstillfällena kan också skapas inom biomassa och biobränslen²⁰. Inom jordbruket och skogsbruket kan de nyligen införda satsningarna på en grönare ekonomi leda till bättre offentliga tjänster inom jordbruk och skogsbruk och samtidigt leda till grön tillväxt på dessa områden. Det finns möjligheter till sysselsättningskapande i jordbruket, särskilt genom produktion av hög kvalitet, organiskt jordbruk, landskapsvård, gröna gårdar och ekoturism, gröna tjänster och infrastruktur på landsbygden.

För energiintensiva industrier (bl.a. kemi- och stålindustrierna) är läget mer komplext, eftersom de står inför både utmaningar och möjligheter på grund av behovet att minska utsläppen och utveckla nya sektorer och produkter. För att värna om konkurrenskraften i de industrier som riskerar att flyttas ut på grund av klimatpolitiken har kommissionen vidtagit åtgärder för att förhindra ”koldioxidläckage”²¹. En grönare kemiindustri tros skapa fler jobb än petroleumindustrin och dagens kemiindustri²². I stålindustrin kan användning av återvunnet material, som stålskrot, spara mycket energi och därigenom stärka stålningens konkurrenskraft.

För ekonomin i stort kan företagen genom att effektivisera produktionsprocesserna, införa nyskapande resurssnåla lösningar, ta fram nya affärsmodeller eller erbjuda mer hållbara varor och tjänster expandera sina marknader och både skapa nya jobb och omvandla befintliga jobb. Resursproduktiviteten i EU ökade 20 % åren 2000–2011. Om man fortsätter i den takt skulle den öka med ytterligare 30 % fram till 2030, vilket kunde få BNP att öka med nära 1 % och leda till över två miljoner nya jobb.

3. Strategiska reaktioner

Dynamiska och välfungerande arbetsmarknader har en viktig roll för att underlätta övergången till en grön, resurseffektiv ekonomi. Insatserna på EU-nivå bör främst inriktas på följande:

- Fylla i kompetensluckor.
- Planera inför förändringar, trygga övergången och främja rörlighet.
- Stödja nya jobb.
- Förbättra underlaget.

¹⁶ Konsekvensbedömning för avfallsöversynen 2014, arbetsdokument från kommissionens avdelningar.

¹⁷ Bio Intelligence Service (2012), *Implementing EU waste legislation for green growth*.

¹⁸ Cambridge Econometrics m fl. (2013), *Employment effects of selected scenarios from the Energy roadmap 2050*, Slutrapport för kommissionen (GD Energi), http://ec.europa.eu/energy/observatory/studies/doc/2013_report_employment_effects_roadmap_2050.pdf

¹⁹ Kommissionen, Build Up Skills (2013), *Preliminära resultat från medlemsstaternas färdplaner*.

²⁰ http://www.energies-renouvelables.org/observ-er/stat_baro/barobilan/barobilan13-gb.pdf

²¹ http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/leakage/index_en.htm

²² http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_226385.pdf

3.1 Fylla i kompetensluckor

En grön ekonomi kommer visserligen att skapa nya jobb och öppna nya marknader, men EU:s konkurrensförmåga, innovationskapacitet och produktivitet förutsätter att det finns högutbildade arbetstagare. Det kräver kompetensutveckling (3.1.1), och bättre prognoser över sektorer och branscher så att myndigheter och berörda parter kan anpassa sig till det nya läget (3.1.2).

3.1.1 Stöd till kompetensutveckling

När medlemsstaterna utvecklar klassificeringar av gröna färdigheter²³ är det nu vedertaget att övergången till en grönare ekonomi kommer att få stor inverkan på kompetensbehoven, men ökad efterfrågan på utbildad arbetskraft i de växande ekobranscherna, kompetenslyft för arbetstagare i alla sektorer och omskolning av arbetstagare i sektorer som är utsatta för omstruktureringen²⁴. Miljöinnovationens intensitet kommer att påverka olika sektorer och branscher på olika sätt i fråga om kompetensbehov för olika arbeten.

Där de nya yrkena har tydligt innovativa inslag kräver de allmänna färdigheter liksom naturvetenskap, teknik och matematik som en del av den obligatoriska och högre utbildningen. Kompetenslyft inom alla sektorer och yrken kommer att krävas för nya färdigheter och ny kunskap, t.ex. kunskap om nya isoleringsmaterial, ny byggteknik, konstruktion och kunskap om föreskrifter. Den gröna ekonomins färdigheter är inte alltid helt nya eller unika färdigheter. Här kombineras övergripande kompetens med särskilda färdigheter. I några fall kommer vissa uppgifter och ansvarsområden som kräver särskilda kombinationer av färdigheter och kunskap att bilda nya yrkesprofiler.

För att arbetskraften och utbildningssystemet ska kunna klara omställningen krävs målinriktade insatser från myndigheterna för att undvika kompetensbrist, ledsaga karriärbyten och göra utbildningssystemen mer lyhörda för nya krav på färdigheter och kvalifikationer. Det förutsätter att kvalifikationer och de därtill hörande kursplanerna ses över och uppdateras²⁵.

Sektoriella utbildningskrav, med stöd av kvalitetssäkring och ackreditering inom yrkesutbildningen, bör utvecklas för att bättre anpassa yrkesutbildningen till arbetsmarknadens behov. Certifiering av informellt inhämtade gröna färdigheter, kompletterat med flexibel utbildning som leder till examensbevis, kan också underlätta övergången för de arbetstagare som påverkas av omstruktureringarna. I yrkesutbildningens styrning bör färdighetsprognoser användas bättre. Arbetsmarknadens parter på branschnivå bör vara mer delaktiga i utformning och översyn av yrkesutbildningens program, kvalifikationer och ackrediteringssystem.

3.1.2 Bättre prognoser av kompetensbehovet

Eftersom strukturförändringar i ekonomin kommer att leda till nya kompetenskrav och nya yrken, är det nödvändigt att bättre bedöma utvecklingen inom sysselsättning och kompetens

²³ Se bl.a. Ecorys (2010), *Programmes to promote environmental skills*.

²⁴ OECD (2012); ILO (2012); Cambridge Econometrics m.fl. (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour*.

²⁵ Cedefop (2012), *Green skills and environmental awareness in vocational education and training*.

för att underlätta övergången till den gröna ekonomin. Klassificeringssystem som den europeiska klassificeringen av kunskaper, färdigheter, kvalifikationer och yrken (Esco) kan användas för att kartlägga kompetensluckor. Kompetenskartan för EU, som kommissionen började ge ut 2012, är en översikt över de europeiska, nationella och sektoriella utsikterna på kort och medellång sikt i fråga om efterfrågan på arbetskraft och kompetens.

De offentliga arbetsförmedlingarna ger värdefull information om arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens. I några medlemsstater har de offentliga arbetsförmedlingarna tagit fram verktyg för att övervaka efterfrågan på gröna färdigheter i olika ekonomiska sektorer, däribland de gröna sektorerna²⁶. Svårigheter här är att använda befintliga uppgifter för att ändra eller anpassa utbudet av, tillgången på och formatet för utbildningen samt utbildningsvägarna.

Det är därför mycket viktigt att utveckla strategier för att samla in information, särskilt för de rekryteringsbehov som tros uppstå i framtiden, och kartlägga de färdigheter som behövs. Det förutsätter ett nära samarbete mellan det allmänna, näringslivet, arbetsmarknadens parter och forskningsvärlden. Kommissionen har framhållt råd för branschspecifik kompetens och sektoriella kunskapsallianser inom bl.a. bilindustrin, byggsektorn och kemiindustrin.

Som påpekas i kommissionens gröna handlingsplan för små och medelstora företag²⁷ är kompetensutveckling särskilt svårt för de små och medelstora företagen, eftersom de inte har lika stora resurser för att hantera förändringsbehoven. De här företagen bör därför få stöd och rådgivning för att bättre förutse kompetensbehoven och täppa till luckorna i fråga om gröna färdigheter. Verktyg som distansutbildning, konsulttjänster och rådgivning bör utvecklas för att hjälpa de små och medelstora företagen att bli mer energi- och resurseffektiva och underlätta spridningen av miljöhanteringsstandarder²⁸.

För att bidra till att täppa till kompetensluckorna kommer kommissionen att

- samarbeta med de berörda parterna på sektorsnivå (bl.a. **råden för branschspecifik kompetens** och de **sektoriella kunskapsallianserna**) för att uppmuntra utvecklingen av underlag om gröna färdigheter och stärka kopplingarna till **Esco** och **kompetenskartan**,
- främja utbyte av god praxis för färdighetsbaserade strategier inom **programmet för ömsesidigt lärande i den europeiska sysselsättningsstrategin** i samarbete med Cedefop,
- främja utbyte av god praxis i **det europeiska nätverket för arbetsförmedlingar** för användning av information och prognoser om arbetsmarknaden och för främjande av partnerskap med alla berörda parter för att bättre förutse företagets behov av grön kompetens,
- samarbeta med Europeiska institutet för innovation och tekniks **kunskaps- och innovationsgrupper InnoEnergy och Klimat** för att tillhandahålla innovativa och hållbara energi- och klimatinriktade utbildningsmodeller på grund- och doktorandnivå och vidareutveckla dess instrument för nyföretagande för att uppmuntra till klimatrelaterat företagande,
- främja bästa praxis inom det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och nätverket för europeiska innovationspartnerskap inom jordbrukets produktivitet och hållbarhet inom den **gemensamma jordbrukspolitiken**.

²⁶ GD Sysselsättning (2013), Dialog mellan de offentliga arbetsförmedlingarna, *Public employment services and green jobs*.

²⁷ COM(2014)... , Kommissionens meddelande *Grön handlingsplan för små och medelstora företag*.

²⁸ T.ex. EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning (Emas) eller ISO 14001.

Medelemsstaterna uppmanas att se över och uppdatera sina kvalifikationer och de därtill hörande kursplanerna så att de motsvarar de nya behoven på arbetsmarknaden.

3.2 Planera inför förändringar, trygga övergången och främja rörlighet

Omställningar, särskilt från verksamhet på nedgång till nya verksamheter, behöver planeras och hanteras med god framförhållning. Omställningar bör hanteras på ett socialt ansvarsfullt sätt, särskilt för att bevara humankapitalet (3.2.1), arbetsmarknadens institutioner måste bidra till att underlätta och trygga övergångarna (3.2.2), och rörligheten, både geografiskt och mellan yrken, bör stärkas (3.2.3).

3.2.1 Planera inför förändringar och hantera omställningar

EU har heltäckande regler för hur arbetsmarknadens parter förhandlingsvägen bör föregripa förändringar och omstruktureringar. Dessutom finns i EU:s kvalitetskriterier för planering för förändringar och omstruktureringar²⁹ principer och god praxis på området, och kvalitetskriterierna är också relevanta för den socioekonomiska hanteringen av den gröna omställningen. Planering i god tid inför förändringar och nya kompetensbehov stärker företagets konkurrenskraft och arbetstagarnas anställbarhet. Planeringen inför förändringarna bör omfatta kontinuerlig fortbildning för arbetstagarna. Arbetsbaserad inläring kan också komplettera grön innovation, särskilt med bidrag från lämpliga valideringssystem.

Det är mycket viktigt att ta fram särskild vägledning för sektorer där sysselsättningen förväntas i hög grad öka, minska eller omvandlas. Vissa initiativ i enskilda branscher (t.ex. Cars 2020 och Construction 2020) har tagits fram till stöd för energi- och resurseffektivitetsmålen, och sysselsättnings- och kompetensaspekter har beaktats.

För att den gröna omställningen ska leda till bättre jobb behöver även arbetsmiljön beaktas, särskilt nya risker med grön teknik. Visserligen torde hållbarare teknik, produkter och processer minska risken att arbetstagare exponeras för risker, men nya risker måste bedömas noggrant och integreras i de förebyggande strategierna så att nya risker kan föregripas, kartläggas, bedömas och hållas under kontroll³⁰.

3.2.2 Anpassa arbetsmarknadens institutioner för att underlätta och trygga övergångarna

De offentliga arbetsförmedlingarna är allt oftare involverade i strategier och program för grön sysselsättning³¹. De sammanför arbetsgivare och utbildningar i lokala eller regionala program med inriktning på arbetslösa och utsatta grupper, och utvecklar incitament till rörlighet, både geografiskt och mellan yrken, genom att ta fram system för certifiering av färdigheter, medflyttbarhetssystem och databaser över arbetsgivarnas behov.

De tillhandahåller allt oftare också yrkesvägledning, kvalifikationsplaner och validering av icke-formellt och informellt lärande.

²⁹ COM(2013) 882 final.

³⁰ COM(2014) 332 final, kommissionens meddelande om EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014-2020; se även Europeiska arbetsmiljöbyråns rapport (2013), *Green jobs and occupational safety and health*.

³¹ GD Sysselsättning (2013), Dialog mellan de offentliga arbetsförmedlingarna, *Public employment services and green jobs*.

3.2.3 Främja rörlighet

Att främja arbetstagarnas rörlighet, både mellan regioner och medlemsstater, kan bidra till att tillgodose de akuta behoven på arbetsmarknaden. Vissa sektorer, t.ex. byggsektorn, har mer rörlighet än genomsnittet, medan andra, som vatten, avlopp och el, har mindre. Kommissionen underlättar rörligheten i EU genom det europeiska jobbnätverket Eures. Kommissionen kommer också att främja målinriktade rörlighetssystem som ska få bort flaskhalsar och kritiska kompetensbrister i olika sektorer och yrken, bl.a. i den gröna ekonomin³². Ökad rörlighet förutsätter också investeringar i kompetensbaserad matchning på EU-nivå med hjälp av Esco och mer arbete på det europeiska området för färdigheter och kvalifikationer. Yrkesprofilerna bör dessutom uppdateras löpande för att ta hänsyn till den gröna ekonomins kompetensbehov.

För att planera inför förändringar, trygga övergångar och främja rörlighet kommer kommissionen att

- bygga vidare på erfarenheterna av de pågående **sektoriella initiativen för planering inför och hantering av omstruktureringar** och bedöma möjligheterna att utvidga dem till andra sektorer med grön potential,
- arbeta med arbetsförmedlingarna inom det **europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar** för att underlätta rörlighet mellan yrken och tillgodose särskilda behov på arbetsmarknaden, särskilt yrken som kräver gröna färdigheter,
- inom den europeiska sysselsättningsstrategin stödja **ömsesidigt lärande och kollegial granskning** av arbetsmarknadspolitiken,
- utnyttja **målinriktade program för rörlighet på arbetsmarknaden** i programmet för sysselsättning och social innovation för att främja arbetssökandes rörlighet,
- med hjälp av **Esco** stödja kompetensbaserad jobbmatchning och analyser av efterfrågan och tillgången på gröna färdigheter med utgångspunkt i de lediga platser och meritförteckningar som **Eures** har tillgång till.

Medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter uppmanas att främja en vidare användning av EU:s kvalitetskriterier för planering för förändringar och omstruktureringar i samband med övergången till en grönare ekonomi.

3.3. Stödja nya jobb

EU-medel bör användas som stöd för den gröna övergången (3.3.1). Dessutom kan nya jobb i den gröna ekonomin uppmuntras genom skatteväxling från arbetskraft till miljö (3.3.2), grön upphandling (3.3.3) och grönt företagande (3.3.4).

3.3.1 Effektiv användning av EU-medel

De europeiska struktur- och investeringsfonderna är viktiga källor till investeringar för att främja hållbar tillväxt och nya jobb. Några viktiga finansieringsinstrument för EU:s stöd till kompetens, nya jobb och övergångar i fråga om den nya gröna ekonomin är följande:

- Europeiska socialfonden (ESF) medfinansierar åtgärder för aktivering på arbetsmarknaden, för smidigare övergång till arbete och för kompetensutveckling. Fonden kan ge stöd till arbetskraftens övergång till grönare jobb, bidra till att avhjälpa

³² Förordning (EU) nr 1296/2013 av den 11 december 2013.

kompetensbrist och förbättra systemen för yrkesutbildning (bl.a. genom anpassning av kursplanerna).

- Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) stöder investeringar i energi och resurseffektivitet, förnybar energi, avfalls- och vattenhantering, grön infrastruktur, bevarande och skydd av biologisk mångfald, ekoinnovation, infrastruktur för utbildning och forskning, utveckling och innovation inom koldioxidsnål teknik. Regionerna måste anslå en minsta andel Eruf-medel till åtgärder för en koldioxidsnål ekonomi (20 % för mer utvecklade regioner, 15 % för övergångsregioner och 12 % för mindre utvecklade regioner).
- Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) stöder investeringar i jordbruk, skogsbruk, miljö samt företag och infrastruktur på landsbygden, inbegripet investeringar i förnybar energi och energieffektivitet, resurshantering (vatten, avfall, mark osv.) och innovation. Medlemsstaterna måste anslå minst 30 % av det totala bidraget från fonden till klimat- och miljöåtgärder.
- Programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag och programmet Horisont 2020 ska bidra till ekonomisk tillväxt och sysselsättning genom att stödja innovationsprojekt, exempelvis rörande förnybar energi, energieffektivitet, återställning av ekosystem och grönare städer.
- Programmet Life stöder ett antal riktade innovativa miljö- och klimatprojekt som påverkar sysselsättning och kompetens, bl.a. genom finansieringsmekanismen för naturkapital och instrumentet för privat finansiering för energieffektivitet.

Kommissionen uppmuntrar och stöder inrättandet och genomförandet av finansieringsinstrument som medfinansieras av de europeiska struktur- och investeringsfonderna genom expertgruppen för finansieringsinstrument (FI-TAP) och andra gemensamma instrument tillsammans med Europeiska investeringsbanken EIB. Dessa instrument kan uppbåda mer privata investeringar i en grönare ekonomi och bidra till att förverkliga de potentiella jobben på det här området.

Synergieffekter mellan nationella program och EU-program bör vidareutvecklas.

3.3.2 Skatteväxling från arbetskraft till miljö

En skatteväxling bort från arbetskraft till mindre tillväxthämmande skattebaser som konsumtion, fastigheter och miljö (och avskaffande av skadliga subventioner) kan leda till både högre sysselsättning och mindre utsläpp och föroreningar. Effekten blir mest påtaglig i medlemsstater med höga skatteklar. En tredjedel av medlemsstaterna har utrymme för en sådan skatteväxling, medan en annan tredjedel har utrymme att förbättra de befintliga miljöskatternas utformning³³.

Vid sådana reformer bör man ta hänsyn till hur riktade minskningar av arbetskraftskostnaderna, t.ex. för lågutbildade arbetstagare, påverkar sysselsättningen jämfört med generella minskningar, och vilken fördelningspolitisk inverkan en grön skatteväxling får. Ett antal medlemsstater har fått landsspecifika rekommendationer på detta område under den europeiska planeringsterminen. Dessutom kan medlemsstaterna använda en del av intäkterna från utsläppsauktionerna i EU:s system för handel med utsläppsrätter för att sänka arbetskraftskostnaderna, vilket kan gynna sysselsättningen totalt sett.

³³ Kommissionen (2013), *Tax reforms in EU Member States 2013. Tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability*.

3.3.3 Stärka förvaltningens kapacitet och främja grön offentlig upphandling

Flera medlemsstater har inte tillräcklig förvaltningskapacitet för att kunna utforma mer integrerade lösningar på ekonomiska, sociala och miljömässiga problem och beakta kostnader och nytta för samhället i stort. Närmare bestämt kan offentlig upphandling användas för att främja den gröna ekonomins tillväxt. De nya EU-direktiven om offentlig upphandling gör det enklare att använda miljömärkning, och de tillåter uttryckligen att produktionsprocessen och livscykelkostnaderna beaktas. Det här kan leda till ökad användning av grön offentlig upphandling och därigenom främja grön tillväxt och gröna jobb.

3.3.4 Främja företagande

Tillgång till finansiering är ett problem för alla nya företag, och de i den gröna ekonomin är inget undantag. Kommissionen har i samarbete med Europeiska investeringsbanken inrättat en finansieringsmekanism för naturkapital som bl.a. ska stödja naturkapitalprojekt och innovativa småföretag som verkar för biologisk mångfald och klimatanpassningar. Den senaste tidens tillväxt inom mikrokrediter i Europa har inneburit att över 30 % av mikrokreditutlånaerna erbjuder gröna mikrokrediter, medan ytterligare 10 % håller på att ta fram sådana erbjudanden³⁴.

Den sociala ekonomin och de sociala företagen har stor potential att skapa arbetstillfällen av hög kvalitet inom bl.a. energieffektivitet, förnybar energi, organisk odling, ekoturism och verksamhet inom kretsloppsekonomin i fråga om återanvändning, reparationer och återvinning. Kartläggning av verksamma tillväxtstrategier för gröna sociala företag och informationskampanjer om möjligheterna kan inspirera andra att bli företagare.

Enligt aktuella uppskattningar har 42 % av de små och medelstora företagen minst en grön heltids- eller deltidsanställd arbetstagare, en ökning med 5 % sedan 2012, vilket motsvarar över 20 miljoner jobb i hela EU. Den gröna handlingsplanen för små och medelstora företag omfattar bl.a. åtgärder till stöd för grönt företagande för innovativa och kretsloppsinriktade affärsmodeller i framtidens företag.

För att stödja nya jobb kommer kommissionen att

- stödja utvecklingen av **metoder för konsekvensbedömningar för kompetens och sysselsättning** inför investeringar, särskilt genom tekniskt stöd, utbyte av bästa praxis, pilotprojekt och informationskampanjer under 2014 och 2015,
- fortsätta att bevaka **grön skatteväxling** i medlemsstaterna i samband med den europeiska planeringsterminen,
- stödja **kapacitetsuppbyggnad inom grön offentlig upphandling** genom vägledning av hur man bäst kan utnyttja den enligt de nya reglerna om offentlig upphandling och underlätta nätverk mellan myndigheter som ansvarar för grön offentlig upphandling,
- **underlätta tillgången till finansiering** för sociala företag, även sådana med verksamhet i den gröna ekonomin, och till grön mikrofinansiering inom programmet för sysselsättning och social innovation,
- uppmuntra europeiska organisationer att **främja erfarenhetsutbyte** mellan mikrofinansinstitut i fråga om grön mikrofinansiering,

³⁴ European Microfinance Network (EMN) (2013), *European Green Microfinance. A first look*.

- öka det riktade stödet enligt den **gröna handlingsplanen för små och medelstora företag Action** genom EU-medel och nätverk för stöd till små och medelstora företag (bl.a. Enterprise Europe) för att bl.a. stärka deras arbetskrafts gröna kompetens.

Medlemsstaterna och regionerna uppmanas att stärka det sysselsättnings- och kompetenspolitiska inslaget i sina finansieringsprogram för gröna investeringar och grön teknik, och hjälpa gröna sociala företag att förbereda sig på att expandera, införa nya metoder och anpassa sig. Medlemsstaterna uppmanas också att använda medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna på ett effektivt sätt för att underlätta övergången till en grön ekonomi i enlighet med målet om 20 % till klimatrelaterade åtgärder.

3.4. Förbättra underlaget

Den gröna ekonomin, grön tillväxt och gröna jobb har definierats på olika sätt med stöd av olika statistiska underlag³⁵. Regelbunden sammanställning av harmoniserad statistik skulle underlätta ett mer evidensbaserat beslutsfattande och omvärldsbevakning och underlätta planeringen inför övergångens inverkan på arbetsmarknaden och kartläggningen av kompetensbehoven.

Kommissionen har tillsammans med medlemsstaterna tagit fram indikatorer på framstegen mot grön tillväxt i samband med den europeiska planeringsterminen³⁶. Uppgifter om miljörelaterade varor och tjänster samlas också in på EU-nivå för att tjäna som ett harmoniserat europeiskt underlag för sysselsättningspolitisk verksamhet med miljösyfte³⁷. Vidare håller kommissionen på att utveckla en ekonometrisk modell (Fidelio)³⁸ för att bedöma miljöpolitikens och annan politikens inverkan på ekonomin, miljön och sysselsättningen.

På internationell nivå antog internationella konferensen med ILO-statistiker vid sitt 19:e möte riktlinjer för en statistisk definition av sysselsättning i miljösektorn, i syfte att hjälpa länderna att ta fram statistiska standarder och metoder för gröna jobb, den gröna ekonomin och sysselsättningen i miljösektorn och öka den internationella jämförbarheten³⁹.

För att förbättra underlaget kommer kommissionen att

- ge stöd till nationella statistikmyndigheter för insamling av uppgifter och utveckling av miljöredovisning i Europeiska statistiksystemet genom befintligt ekonomiskt stöd och befintlig utbildning,
- stärka användningen av kvantitativ modellering som möjliggör en mer detaljerad analys av effekterna på arbetsmarknaden i EU, medlemsstaterna och regionerna,

³⁵ Green growth knowledge platform (GGGI, OECD, Unep, Världsbanken) (2013), *Moving towards a common approach on green growth indicators*.

³⁶ Jfr Sysselsättningskommittén (2010), *På väg mot en grönare arbetsmarknad – sysselsättningsaspekten av hanteringen av utmaningarna på miljöområdet* (slutrapport), där indikatorer på sex områden läggs fram: gröna jobb, gröna färdigheter, gröna arbetsplatser, grön övergång, gröna arbetsmarknader och grön tillväxt.

³⁷ Förordning (EU) nr 538/2014 av den 16 april 2014 om ändring av förordning (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper.

³⁸ FIDELIO 1: *Fully Interregional Dynamic Econometric Long-term Input-Output Model* för EU-27, gemensamma forskningscentret 2013.

³⁹ http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/standards-and-guidelines/guidelines-adopted-by-international-conferences-of-labour-statisticians/WCMS_230736/lang--en/index.htm.

- med utgångspunkt i sysselsättningskommitténs sysselsättnings- och miljöindikatorer stödja övervakningen av de politiska insatserna inom strategin Europa 2020.

Medlemsstaterna uppmanas att hålla övergångsperioden så kort som möjligt när de genomför modulen för konton över miljörelaterade varor och tjänster och så snabbt som möjligt överföra uppgifterna.

4. Främjande av dialogen mellan arbetsmarknadens parter

Arbetsmarknadsparternas delaktighet på alla nivåer är en förutsättning för att underlätta övergången till en grönare ekonomi.

Genom gemensamma eller separata initiativ har arbetsmarknadsparterna på EU-nivå redan bidragit till debatten om grönare arbetstillfällen genom att fokusera på principen om en rättvis övergång, om synergieffekterna mellan klimat- och energipaketet för 2030 och EU:s industripolitik och om den kompetens som behövs för de gröna jobben⁴⁰. Eftersom övergången till en grön, resurseffektiv ekonomi starkt påverkar de enskilda sektorerna arbetsmarknadens parter ett direkt intresse av att vara delaktiga genom sitt arbete i EU:s kommittéer för dialog på sektornivå.

Kommissionen kommer att uppmuntra arbetsmarknadens parter på EU-nivå att vidareutveckla gemensamma initiativ inom dialogen på EU-nivå, på både övergripande och sektoriell nivå, och beakta rekommendationerna från plattformen för ett resurseffektivt Europa för att garantera arbetstagarnas delaktighet i frågor som rör miljöstyrning, energiförbrukning och resursanvändning, nya arbetsmiljörisker och arbetstagarnas rätt till information och samråd, men även för att ta fram sektoriella färdplaner för resurseffektivitet.

5. Ökat internationellt samarbete

I enlighet med slutsatserna från FN-konferensen om hållbar utveckling (Rio +20) åtar sig EU att sträva efter en rättvis global övergång till en grön ekonomi för alla i samarbete med andra internationella partner. Det kräver att man tar hänsyn till miljöpolitikens och klimatpolitikens sociala dimension och deras anknytning till utvecklingsramen för tiden efter 2015 och målen för hållbar utveckling.

EU samarbetar nära med ILO kring gröna sysselsättningsfrågor, bl.a. garantier för att gröna jobb är rimliga arbetsvillkor, tillämpningen av arbetsnormer, särskilt inspektioner och arbetsmiljö inom grön sysselsättning, bekämpning av den informella ekonomin i gröna sektorer som avfallshantering, planering inför framtidens kompetensbehov och anpassning av utbildningspolitiken för att tillgodose efterfrågan på grön kompetens.

Övergången till en grön ekonomi för alla har också tagits upp i EU:s bilaterala dialog med strategiska partnerländer som USA, Kanada och Kina, och kommer att dryftas även med andra partnerländer. Inom ramen för EU:s politik för utvecklingssamarbete och genom alla EU-finansierade program och instrument kommer EU också att uppmuntra partnerländerna att ta ett helhetsgrepp på övergången till den gröna ekonomin.

⁴⁰ Se t.ex. EFS, BusinessEurope, CEEP, UEAPME (2014), *Skills needs in greening economies*.

Kommissionen kommer att verka inom det globala nätverket Green Growth Knowledge Platform, där forskare och utvecklingsexperter deltar, för att kartlägga och hantera allvarliga kunskapsbrister i den gröna tillväxtens teori och praktik. Nätverket grundades 2012 av Global Green Growth Institute, OECD, Unep och Världsbanken.

6. Slutsatser

Övergången till en grön, resurseffektiv ekonomi är framför allt en möjlighet att stärka EU:s konkurrenskraft på världsmarknaden, trygga framtida släktleds välbefinnande och stödja hållbara arbetstillfällen av hög kvalitet, och samtidigt bidra till återhämtningen från den nyligen överståndna ekonomiska krisen.

Sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken i vid mening behöver fungera mer aktivt för att stödja nya jobb och matcha arbetskraften med den kompetens som behövs i övergången till en grön, resurseffektiv ekonomi. Därför bör följande göras:

- Öka integrationen av och samordningen mellan befintliga politiska strategier och initiativ på EU-nivå och nationell nivå.
- Vidareutveckla styrformerna och metoderna för att underlätta övergången till en grön, resurseffektiv ekonomi för att bättre samordna politiken och få till stånd en enhetlig övervakning av reformerna, samt upprätta ett nära samarbete och en dialog med arbetsmarknadens parter om den gröna ekonomins sysselsättningsfrågor.
- Vidareutveckla kommissionens befintliga verktyg och nätverk för kompetensbevakning för att bättre planera inför och övervaka utvecklingen i sektorer och yrken med anknytning till grön tillväxt, resurseffektivitet och kretsloppsekonomi.
- Se till att EU:s och medlemsstaternas finansieringsprogram och politiska insatser stöder nya arbetstillfällen i den gröna ekonomin.
- Övervaka framstegen med grön sysselsättning och redovisa dem i den gemensamma sysselsättningsrapporten.
- Arbeta mot lika spelregler internationellt i främjande av grön tillväxt för alla.
- Med utgångspunkt i rekommendationerna från plattformen för ett resurseffektivt Europa utveckla en brett upplagd strategi för övergången till gröna jobb, färdigheter och utbildningar.

Kommissionen uppmanar rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén att ställa sig bakom detta initiativ för grön sysselsättning och bidra till vidareutvecklingen av åtgärder för ett helhetsgrepp på hållbar tillväxt och hållbara jobb i EU.